

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 1 из 7

М. Қозыбаев атындағы СҚМУ
ректорының 2017 ж. 05.05
№ОД-297 бұйрығымен бекітілді

**М. Қозыбаев атындағы СҚМУ-дың оқу үрдісінде
бейнесабактарды пайдалану мен әзірлеу бойынша**

ҰСЫНЫМДАР

Бейнесабактарды құрастыру (бейнедәріс, тәжірибелік / лабораториялық бейнесабактар) – бұл күрделі және еңбекті көп қажет ететін үрдіс.

Оқу бейнесабак – бұл жай ғана әдеттегі дәрісханалық сабақтағы жазба емес, арнайы дайындалған оқу бейнежазба, оқу аудиоақпараттан басқа, кестелермен, сызбамен, диаграммамен, иллюстрациямен сонымен қатар түрлі көрсетілген объектілермен: презентациялармен, суреттермен, анимация және басқа мультимедиялық элементтермен камтамасыз етілуі тиіс.

Бейнесабактарды жазу қазіргі техникалық және бағдарламалық құралдарды пайдалану арқылы жүзеге асырылады, сабақтың тұжырымдамасын түсіндіруге, көзбен шолуға мүмкіндік береді.

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕ

- 1.1. Бейнесабак – бейнематериал, оқыту мақсатында көрсету үшін.
- 1.2. Оқыту бейнежазбаларды қолдану арқылы мүмкіндік береді:
 - оқу үрдісін жекешелендіруге;
 - қашықтықтан оқытуға арналған оқу материалдары мен оқу курстарын құрастыру;
 - оқу үрдісінің сапасын арттыру;
 - жеделдетілген ақпаратты беру есебінен аудиториялық сабақтардың ақпараттық жиілігін арттыру;
 - оқу материалдарын нақтылау және жүйелендіру, жалпылау;
 - оқиғалар мен деректер, көріністер туралы көрнекіліктерді көрсетіп қалыптастыру;
 - студенттің кәсіби өзін-өзі тәрбиелеу және білім беру бойынша белсенділігін ынталандыру;
 - студенттің жадын және назарын дамыту;
 - материалды үйретуге тарту.
- 1.3. Бейнесабактың мазмұны пәннің оқу бағдарламасына сәйкес келуі тиіс.
- 1.4. Бейнематериал түрлі бағдарламалардың көмегімен орындалады: Windows Movie Maker, Photo Story для Windows, Macromedia Flash, Camtasia Studio және т.б.
- 1.5. Бейнесабактың ұзақтығы 15мин.аспауы тиіс, оның дәстүрлі сабаққа қарағанда ерекшелігі ол тым ықшамды.
- 1.6. Бейнекөрініс әр 1-5 минут сайын алмастырылуы тиіс (ракурс, графикалық ақпарат ауыстырылады).
- 1.7. Бейнематериал әр түрлі бейнеформатта орындалуы тиіс- flv, mp4, avi.

2. БЕЙНЕМАТЕРИАЛДЫҢ ТҮРІ ЖӘНЕ ОҒАН ҰСЫНЫМДАР

- 2.1. Дәріскердің бейнежазбасы («сөйлеушінің басы») – дәрісханада/студияда

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 2 из 7

- оқытушының оқу материалының мазмұнын жазу.
- 2.1.1. Дәріскердің бейнежазбасы келесі талаптармен сәйкес болуы тиіс:
- 1) Материалды берген кезде оқытушы камераға қарауы тиіс.
 - 2) Дәрісхана жақсы жарықтануы тиіс.
 - 3) Оқытушы сырт келбеті ұқыпты болуы тиіс.
 - 4) Оқытушының қол сермеуі орынды болуы тиіс.
 - 5) Камераны түртуге және қимылдауды болдырмау (таяныш қолдану ұсынылады).
 - 6) Бөтен шуларды болдырмау (телефон арқылы сөйлесулер, қоңыраулар және т.б.).
- 2.2. **Жанды жазба («себепсіз қалғандар үшін»)** – бұл жазба жоғары оқу орындарының дәрісі студияда емес, тікелей оқу дәрісханада.
- 2.3. **Скринкаст («экранның жазу»), слайд-фильм** – бұл жазба компьютердің экранында дыбыс сүйемелдеуімен өткізіледі.
- 2.3.1. Скринкаст келесі талаптарға сәйкес болуы тиіс:
- 1) Бір бейнесабак 10-15 слайдтан тұрады.
 - 2) Бейнесабактың мақсаты мен тапсырмасы мазмұнына сәйкес келуі.
 - 3) Слайдтағы ақпаратқа талаптар:
 - мәтіннің ақпараттық мазмұндылығы;
 - мәтінді қабылдау үшін анық және түсінікті болуы тиіс;
 - мәтінді дайындау ережесі және қысқартылуы, емле қателері, тыныс белгілері ережелерін сақтау;
 - слайдтағы ақпарат көлденең орналастырылуы;
 - қажетті ақпарат экранның ортасында жайғастырылады;
 - жазу суреттің астында жайғастырылады;
 - мәтінді пішімдеу «ені бойынша» және «ортасы бойынша»;
 - логикалық екпіні біреуден аспауы: түсті контраст, жарықтық, жыпылықтау, қимылдау;
 - фонға қатысты мәтіндік контраст;
 - 4) графикалық объектілерге талаптар:
 - суретте «артық» деталдар болмау;
 - графикалық объектілерді пайдалану ұтымдылығы және негізділік;
 - бір слайдта үш түстен артық қолдануға болмайды (бірінші фонға арналған, екінші тақырыбына арналған, үшінші мәтінге арналған);
 - презентацияның мазмұны презентацияны ресімдеу(графикалық, дыбыстық, анимациялық) стиліне сәйкес келу;
 - 5) дыбысқа талаптар:
 - оқытушының дыбыстау үні психологиялық қолайлы болуы тиіс;
 - мәтіннің және суреттің дыбыстауы қайшылықсыздығы және қайталануы;
 - бөтен дыбыстардың болмауы;
 - 6) монтажға талаптар:
 - арнайыэффектілерді қолдану негізділігі;
 - жалықтыратын әуендер;
 - ресімдеуде бірыңғай стилді қолдану;
- 2.4. **Интерактивтік бейнесабак** – бейнесабакты өткізу формасы, мониторда бір уақытта оқытушының бейнекөрінісі көрсетіледі және иллюстративтік материал (бейнеүзінді, слайдтар және т.б.) ілестіріле жүреді.
- 2.4.1. Интерактивтік бейнесабактар келесі талаптарға сәйкес болуы тиіс:
- 1) Экранда бірнеше принциптерді қолдануға.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 3 из 7

- 2) Бейнесабакты жеке оқу эпизодтарға бөлу нақты белгілі мақсаттар мен міндеттерге байланысты.
- 3) Ақпаратты түрлі арналарға біріктіру.
- 4) Барлық құралдарды қолданып көзбен шолу: бейне, анимация, сурет, кесте, диаграмма және т.б.
- 5) Иллюстративтік материалдардың жақсы көрінуі.

3. БЕЙНЕСАБАҚТАРДЫ ДАЙЫНДАУ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАРЫ

- 3.1. Бейнесабакты дайындауға сценарий жоспары дайындалсын.
- 3.2. Бейнематериалдың қандай түрі құрастырылатынын анықтаңыз.
- 3.3. Жазба жүргізуге болатын, экранның көлемі мен терезе өлшемін ертерек анықтаңыз.
- 3.4. Кірістірмеге арналған графикалық ақпарат дайындаңыз.
- 3.5. Бейнемен бірге бір уақытта дыбысын жазыңыз.
- 3.6. Бірнеше нұсқасын жазыңыз, қарастырыңыз және ең жақсы нұсқасын таңдаңыз.
- 3.7. Дайын нұсқасын бірнеше күнге қоя тұрыңыз, содан кейін қайтадан қарастырыңыз.
- 3.8. Құрастырылатын бейнесабактың дизайнына сәйкес келетін түсті қолданыңыз (кестеге қар. 1,2).

Кесте 1 – Түстің психологиялық қасиеттері

Түс	Психологиялық қасиеттері
Қара	Ауыр тиетін, мұң шақыратын
Күлгін	Тең дәрежеде жеркөшікті және тартымды, кей жағдайда мұң шақыртатын
Жасыл	Байсалды, әдемі көңіл-күй тудыратын, қауымдастыққа бай
Қызғылт сары	Көңілді, қуаныш шақыратын, белсенділікті арттырады
Сары	Жылы, көңілді, қозғау әрекет ету
Көгілдір	Байсалды, жүйке жүйесін тыныштандырады
Қызыл	Қоздыратын, белсенді, бай

Кесте 2 – Түстік құрамдастықтың анық бағасы

Түстік құрамдастық	Анық бағасы
Ақ фондағы қара әріптер	Өте жақсы
Ақ фондағы жасыл	Жақсы
Сары фондағы қара	
Ақ фондағы көк	
Ақ фондағы қызыл	Қанағаттанарлық
Сары фондағы қызыл	
Қызыл фондағы жасыл	Жаман
Жасыл фондағы қызыл	

4. МАТЕРИАЛДЫҢ МАЗМҰНЫНА ҰСЫНЫМДАР

- 4.1. Мәтіндік ақпаратты беру ақырын, анық және табиғи іркілісті ұстау.
- 4.2. Бірінші бейнесабакта келесі сұрақтар көрсетілуі тиіс: пәнді оқыту мақсаты, ғылым жүйесінде пәннің орны, курсқа арналған оқу жоспары бойынша тағайындалған сағат саны.
- 4.3. Бейнесабактың басында тақырыпты дыбыстау, қарастырылатын сұрақтар, мақсаты мен міндеті.
- 4.4. Материалды беру білім алушыны дәлелдеуге үйрету, білімі мен біліктілігін меңгерту, қажеттілігін оятуы тиіс, сондықтан бейнесабактың басында, ортасында және соңында «оның керегі не?» сұраққа жауап дыбысталуы керек.
- 4.5. Бейнесабактың соңында қорытындылау қажет.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 4 из 7

- 4.6. Бейнематериал қызықты тәсілдермен (сабақты өткізу тәсілі жанды, көрнекті қызықты) ұсынылуы тиіс.
- 4.7. Бейнесабак келесі талаптарға сәйкес келуі тиіс:
- 1) Жеткіліктілігі, көрнекілігі, қазіргі және оқу материалының құрылымдылығы.
 - 2) Күрделілігінің деңгейі бойынша оқу материалдарын ұсыну.
 - 3) Материалды құру блоктық сызбасы.
 - 4) Мағыналы, сөйлеу екпіні болуы.
 - 5) Ассоциативтілік және бейнелілік.
 - 6) Қайта жаңғырту қолжетімділігі.
 - 7) Интерактивтілігі.

РЕКОМЕНДАЦИИ

по разработке и использованию видеозанятий в учебном процессе СКГУ им. М. Козыбаева

Создание видеозанятий (видеолекция, практическое/лабораторное видеозанятие) – это сложный и трудоемкий процесс.

Учебное видеозанятие – это не просто запись обычного аудиторного занятия, а специально подготовленная учебная видеозапись, снабженная, помимо учебной аудиоинформации, необходимыми для улучшения восприятия таблицами, схемами, диаграммами, иллюстрациями, а также разнообразными демонстрационными объектами: презентациями, фотографиями, анимацией и другими мультимедийными элементами.

Запись видеозанятий осуществляется с использованием современных технических и программных средств, позволяющих визуально лучше объяснить концепцию занятия.

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

- 1.1. Видеозанятие – видеоматериал, подлежащий демонстрации в учебных целях.
- 1.2. Применение учебной видеозаписи позволяет:
 - индивидуализировать процесс обучения;
 - создавать учебные материалы и учебные курсы для дистанционного обучения;
 - повышать качество учебного процесса;
 - повышать информационную плотность аудиторных занятий за счет ускоренной подачи информации;
 - обобщать, систематизировать и конкретизировать учебный материал;
 - формировать наглядные представления о явлениях, событиях и фактах;
 - стимулировать деятельность студентов по профессиональному самовоспитанию и самообразованию;
 - развивать внимание и память студентов;
 - привлекать к изучению материала.
- 1.3. Содержание видеозанятия должно соответствовать учебной программе курса дисциплины.
- 1.4. Видеоматериал может выполняться при помощи различных программ: Windows Movie Maker, Photo Story для Windows, Macromedia Flash, Camtasia Studio и т.д.
- 1.5. Длительность видеозанятия должна составлять не более 15 минут, так как в силу своей специфики она более компактна, чем традиционные занятия.
- 1.6. Видеоизображение должно сменяться каждые 1-5 минут (меняется ракурс, графическая информация).

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 5 из 7

- 1.7. Видеоматериалы могут быть выполнены в различных видеоформатах – flv, mp4, avi.

2. ВИДЫ ВИДЕОМАТЕРИАЛОВ И ТРЕБОВАНИЯ К НИМ

- 2.1. **Видеозапись лектора («говорящая голова»)** – запись изложения преподавателем учебного материала в аудитории/студии.
- 2.1.1. Видеозапись лектора должна удовлетворять следующим требованиям:
- 1) При подаче материала преподаватель должен смотреть в камеру.
 - 2) Помещение должно быть хорошо освещено.
 - 3) Преподаватель должен иметь опрятный внешний вид.
 - 4) Жестикуляция преподавателя должна быть уместной.
 - 5) Отсутствие рывков и дерганий камеры (рекомендуется использовать штатив).
 - 6) Отсутствие постороннего шума (телефонных звонков, разговоров и т.д.).
- 2.2. **Живая запись («для прогульщиков»)** – это запись вузовских лекций не в студии, а непосредственно в учебной аудитории. Несмотря на невысокую их ценность, все же создается «эффект присутствия» обучаемого в аудитории.
- 2.3. **Скринкаст («запись с экрана»), слайд-фильм** – это запись всего, что происходит на экране компьютера, сопровождаемый голосовым комментарием.
- 2.3.1. Скринкаст должен удовлетворять следующим требованиям:
- 1) Одно видеозанятие должно состоять из 10-15 слайдов.
 - 2) Соответствие содержания видеозанятия поставленным целям и задачам.
 - 3) Требования к информации на слайдах:
 - лаконичность текста при максимальной информативности;
 - текст должен быть ясен, понятен и прост для восприятия;
 - соблюдение правил орфографии, пунктуации, сокращений и правил оформления текста;
 - горизонтальное расположение информации на слайде;
 - наиболее важная информация размещается в центре экрана;
 - надпись располагается под картинкой;
 - форматирование текста «по ширине» или «по центру»;
 - наличие не более одного логического ударения: цветовой контраст, яркость, обводка, мигание, движение;
 - контраст текста по отношению к фону;
 - 4) требования к графическим объектам:
 - отсутствие «лишних» деталей на картинке;
 - обоснованность и рациональность использования графических объектов;
 - фон должен являться элементом заднего (второго) плана: выделять, оттенять, подчеркивать информацию, находящуюся на слайде, но не заслонять ее;
 - использование не более трех цветов на одном слайде (один для фона, второй для заголовков, третий для текста);
 - соответствие стиля оформления презентации (графического, звукового, анимационного) содержанию презентации;
 - 5) требования к звуку:
 - тон закадрового комментария преподавателя должен быть психологически комфортным;
 - непротиворечивость и неповторяемость закадрового текста и изображения;
 - отсутствие посторонних шумов;
 - 6) требования к монтажу:

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 6 из 7

- обоснованность использования спецэффектов;
 - ненавязчивость музыки;
 - использование единого стиля оформления.
- 2.4. **Интерактивное видеозанятие** – форма проведения видеозанятия, при которой на мониторе одновременно отображаются и видеоизображение преподавателя, и сопровождающий иллюстративный материал (видеофрагменты, слайды и т.д.).
- 2.4.1. Интерактивные видеозанятия должны удовлетворять следующим требованиям:
- 1) Использование принципа нескольких экранов.
 - 2) Деление видеозанятия на отдельные учебные эпизоды с четко определёнными целями и задачами. Возможность их повторного использования в любом порядке.
 - 3) Интеграция различных каналов информации.
 - 4) Использование всех инструментов визуализации: видео, анимация, изображение, таблицы, диаграммы и т.п.
 - 5) Хорошая видимость иллюстративного материала.

3. РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПОДГОТОВКЕ ВИДЕОЗАНЯТИЯ

- 3.1. Разработайте сценарный план подготовки видеозанятия.
- 3.2. Определите какой вид видеоматериала будете создавать.
- 3.3. Заранее определите разрешение экрана и размер окна, в котором будет производиться запись.
- 3.4. Разработайте графическую информацию для вставок.
- 3.5. Записывайте звук одновременно с видео.
- 3.6. Запишите несколько дублей, пересмотрите их и выберите лучший вариант.
- 3.7. Отложите на несколько дней готовую версию, после чего пересмотрите её заново.
- 3.8. К создаваемому в видеозанятии дизайну используйте соответствующие цвета их комбинации (см. таблица 1, 2).

Таблица 1 – Психологические свойства цвета

Цвет	Психологические свойства
Черный	Действует угнетающе, вызывает печаль
Фиолетовый	В равной степени отталкивающий и привлекающий, в некоторых случаях вызывает грусть
Зеленый	Спокойный, создает прекрасное настроение, богат ассоциациями
Оранжевый	Веселый, вызывает радость, усиливает активность
Желтый	Теплый, веселый, действует возбуждение
Голубой	Спокойной, успокаивает нервную систему
Красный	Возбуждающий, активный, богатый

Таблица 2 – Оценка четкости цветовых комбинаций

Цветовые комбинации	Оценка четкости
Черные буквы на белом фоне	Отлично
Зеленые на белом фоне	Хорошо
Черные на желтом фоне	
Синие на белом фоне	Удовлетворительно
Красные на белом фоне	
Красные на желтом фоне	Плохо
Зеленые на красном фоне	
Красные на зеленом фоне	

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева	Изменение пунктов	Издание: второе
Внутренняя нормативная документация	ВНД СКГУ 49	стр. 7 из 7

4. РЕКОМЕНДАЦИИ К ИЗЛОЖЕНИЮ МАТЕРИАЛА

- 4.1. Подача текстовой информации должна быть достаточно медленной, четкой и содержать естественные паузы.
- 4.2. В первом видеозанятии должны быть отражены следующие вопросы: цель изучения дисциплины, место дисциплины в системе наук, количество часов, отведенное по учебному плану, для которой предназначен курс.
- 4.3. В начале видеозанятия требуется озвучить тему, рассматриваемые вопросы, цели и задачи.
- 4.4. Подача материала должна мотивировать обучаемого на его изучение, должна вызывать потребности в усвоении знаний и умений, поэтому уместно в начале, в середине и в конце видеозанятия, озвучить ответ на вопрос «зачем это надо?».
- 4.5. В конце видеозанятия требуется озвучить вывод.
- 4.6. Видеоматериал должен преподноситься интересным способом (манера проведения занятия увлекательная, живая, наглядная).
- 4.7. Видеозанятия должны удовлетворять следующим требованиям:
 - 1) Достаточность, наглядность, полнота, современность и структурированность учебного материала.
 - 2) Многослойность представления учебного материала по уровню сложности.
 - 3) Блочная схема построения материала.
 - 4) Наличие смысловых, речевых акцентов.
 - 5) Ассоциативность и образность.
 - 6) Доступность воспроизведения.
 - 7) Интерактивность.

РАЗРАБОТАНО:

Руководитель ОИКТДО

М.Санникова

СОГЛАСОВАНО:

Проректор по СиМС

А. Мухатаев

Директор ДИО

Д. Мораш